

2015-03-06

Dnr.nr:
S2014/8108/FS

Vår referens:
Emil Erdtman

Mottagarens adress:
Socialdepartementet
Regeringskansliet

Remissvar Kostnadsfria läkemedel för barn (Ds. 2014:42)

Om Handikappförbunden

Handikappförbunden är en samarbetsorganisation för 37 funktionshinderförbund som tillsammans representerar ca 400 000 människor. Vårt mål är ett samhälle för alla. Vårt intressepolitiska arbete grundar sig på mänskliga rättigheter.

Sammanfattning av remissvaret

Handikappförbunden stödjer förslaget att göra läkemedel kostnadsfria för barn.

Förslaget

I departementsskrivelse Ds 2014:42 föreslås en ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner så att läkemedel och förmånsberättigade varor samt tillhörande förbrukningsartiklar i 15–18 §§ blir kostnadsfria för förmånsberättigade barn. Detta innebär att nuvarande gemensamma kostnadsreducering för barn tas bort. Lagen ska gälla från 1 juli 2015.

I de flesta landsting betalar inte barn och ungdom under 20 någon avgift i öppen hälso- och sjukvård. Vissa landsting har högre eller lägre åldersgräns och några tar ut halv patientavgift för barn. Fri tandvård gäller till 19 års ålder och vaccinationsprogram är gratis.

Kostnadsreducering för speciallivsmedel ges vid t ex gluten- och laktosintolerans.

För läkemedel däremot ska barn – eller snarare föräldrarna – betala. Varje år får nästan hälften av alla barn cirka fyra olika läkemedel på recept. Vanligast är läkemedel för andningsorgan och antibiotika, men även ADHD-läkemedel och antiepileptika är viktiga.

Här gäller högkostnadsskyddet om högst 0,05 procent av prisbasbeloppet. Syskon räknas gemensamt och kostnadstaket ligger på cirka 2 200 kr. De flesta läkemedel är statligt subventionerade och några – som insulin – är helt avgiftsbefriade. Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket beslutar om vilka läkemedel som ska subventioneras av samhället genom läkemedelsförmåner.

De egenavgifter som kommer in från personer under 18 ligger på cirka 400 miljoner kronor om året. Det är alltså den summan samhället går miste om vid förslaget genomförande. Detta ska ställas i relation till hela kostnaden för läkemedel som ligger kring 35 miljarder. Därför tillförs i förslaget läkemedelsförmånerna 400 miljoner kronor. Alternativet med ett behovsprövat system bedöms i promemorian som alltför administrativt krångligt.

Reformen innebär alltså högre kostnader för landsting och stat samt minskade intäkter för apoteken. Myndigheter som Migrationsverket (som ersätter vård för asylsökande) och e-Hälsomyndigheten (som måste uppdatera dokumentationssystemen) får ökade kostnader. Det kommunala självstyret inskränks till viss del.

För att genomföra reformen krävs ändringar i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner mm och i förordningen (1994:362) om vårdavgifter mm för vissa utlänningar och förordningen (2013:412) om vårdavgifter mm för utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd. Rättigheten inkluderar även de uppskattningsvis 3 000 "papperslösa" barn och ungdomar som vistas i Sverige samt de mellan 20 och 30 000 asylsökande barnen i Sverige.

Motivet till förslaget är att gynna vård på lika villkor oavsett barnfamiljers ekonomi och därigenom utjämna hälsoskillnader mellan barn och unga. Barn eller unga ska inte behöva avstå läkemedelsbehandling på grund av ekonomiska faktorer.

Argument för kostnadsfria läkemedel till barn finner regeringen i FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) som

erkänner barnets rätt till bästa uppnåeliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering. Alla barn i konventionsstaterna har samma rättigheter och lika värde, utan åtskillnad.

Förutom Barnkonventionen framhåller Handikappförbunden att Sverige ratificerat Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Artikel 7 fastställer lika rätt, principen om barns bästa samt att rätten att uttrycka sin åsikt även gäller barn med funktionsnedsättningar.

Artikel 25 handlar om rätten att få samma hälso- och sjukvård som andra åtnjuter, särskild rätt till service som behövs på grund av funktionsnedsättningen och att inte bli diskriminerad vid sjukförsäkringar. Artikel 26 om habilitering och rehabilitering tar bland annat upp stöd genom hjälpmedel och stödjande teknik.

De förutsättningar barn med funktionsnedsättningar och deras familjer kan leva i beskrivs till exempel i rapporten Barn äger från Myndigheten för delaktighet och i Barnombudsmannens rapport Bryt tystnaden. I dessa framkommer att verkligheten många gånger är tuff och pressande för dessa familjer.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättningar tvingas ofta gå ner i arbetstid och ta mycket ledigt. Det leder till en sämre ekonomisk situation. Inte sällan har flera medlemmar i en familj funktionsnedsättningar och då kan den ekonomiska belastningen bli kännbar vid läkemedelsköp, även med gällande högkostnadsregler.

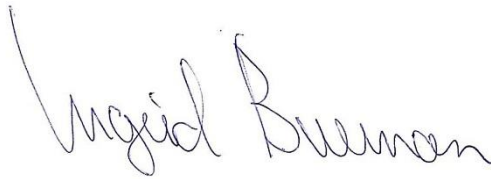
Alla har inte heller den buffert som kan behövas vid plötsliga behov. Att då slippa lägga ut pengar även på för barnen nödvändiga mediciner skulle innebära en stor lättnad. Obehandlade tillstånd hos barn kan dessutom på sikt medföra organskador och även förkortat liv samt smittorisker för omgivningen.

Handikappförbundens ställningstagande

För många av Handikappförbundens medlemsgrupper är läkemedel en absolut förutsättning för att kunna leva ett fungerande liv. Handikappförbunden stödjer därför förslaget om kostnadsfria läkemedel och förbrukningsartiklar (som en förmånsberättigad på grund av sjukdom behöver för att tillföra kroppen ett läkemedel eller för egenkontroll av medicinering) barn upp till 18 år.

Även hjälpmedel – vissa är sådana som krävs för läkemedelsanvändning, t ex för kylförvaring av läkemedel – borde vara kostnadsfria för barn. Hjälpmedel är i många fall en förutsättning för att växa upp till självständiga individer. För vissa barn gäller föräldrars försörjningsplikt till 21 års ålder. I lagen om läkemedelsförmåner borde därför detta beaktas.

Med vänlig hälsning
Handikappförbunden

A handwritten signature in black ink that reads "Ingrid Burman". The signature is written in a cursive style with a large initial 'I'.

Ingrid Burman
Ordförande